

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

Jula

جولا

الْعَقِيدَةُ الصَّحِيحَةُ وَمَا يُضَادُّهَا

Dusukuna-siri tilennin ani ko min be a soso

A walafila Lɔnnikelaba bolo
Min ye Abdul Aziz ibn Abdullah ibn Baz ye

العَقِيدَةُ الصَّحِيحَةُ وَمَا يُضَادُّهَا

Dusukuna-siri tilennin ani ko min be a soso

لِسَمَاحَةِ الشَّيْخِ الْعَلَّامَةِ
عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَازٍ
رَحِمَهُ اللَّهُ

A walafila Lonnikelaba bolo
Min ye Abdul Aziz ibn Abdullah ibn Baz ye

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Cikan folo:

Dusukuna-siri tilennin ani ko min be a

SSSS

Tano be Alla kelenpe ye, nema ni kisi be mogo kan Nabijuma gere te min kofe, ani A ka so mogow ani A ka sohabaw.

O kofe: Tuma min na ni dusukuna-siri juman kela silamaya dina aslu ye ani dina sinsin fen, ne k'a ye ko a nafa ka bon ka kuma kope ni kan, ani ka sebeli ke ani ka gafe lo walasa k'a walawala ani k'a jefo.

Wa a lonnin le ni sariya daliluw ye ka bo Kitabu ni Kira ka hadisa la: ko kewalew ni kumaw te se ka je, walima ka mine, fo ni o bola dusukuna-siri sabatini na. Nga ni dusukuna-siri ma sabati, ola, kewalew ni kumaw minugu be bo ala, olugu be cen, inafu Alla korotani k'a fo cogo min na:

﴿...وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِيرِينَ﴾

{...Ni mogo min bana limaniya ma, o tigi ka bara cema, wa lahara fana, a bena ke bonebagaw cema}"
[Suratu Al Maa-ida: 5].

Ani A ko :

﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾

وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٥﴾

{Cɛn na, An ye gundo siri ka taga I ma, ani minugu kɔna I ɲɛ, ko n'I ka dɔ fara Ne kan, I ya bara bɛɛ bɛna cɛn, ani I bɛna kɛ bɔnɛbagaw cɛma.} [Suratu Al-Zumar 65].

Wa ayaw minw be ni kɔɔ sabati o ka ca. Alla ka gafe gweni ani A ka ciden kankelentigi ya sunna, nɛma ni kisi puman ye bɔ a Matigi yɔɔ ka kɛ a kan, o y'a yira ko dusukuna-siri puman lɔsenw ye ko wɔɔɔ ye, O ye: ka limaniya Alla ma, ani A ya mɛlɛkɛw, ni A ya gafew ni A ya cidenw ni lon laban, ani latige a puman ni a juguman. Nin ko wɔɔɔ ye dusukuna-siri puman lɔsenw ye, Alla ya gafe darajama jigila ni minugu ye, ani Alla k'A ya ciden Muhamadu- Alla ka nɛma ni kisi b'a ma- ci ni min ye, O laslu wɔɔɔɔ dalilu cama sabatila ka bɔ Kurana ni Hadisa sabatiniw kɔɔ, o misali dɔ ye nin ye:

A fɔlɔ: Daliluw ka bɔ Kurana kɔɔ; o dɔ ye: Alla min ye masaba ye ya kuma:

﴿لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَآلَمَاتِيبِكُمْ وَآلَكُتِبِ وَالنَّبِيِّنَ...﴾

{Numanya te k'i ɲɛsin kɔɔɔ fan fɛ wala teleben fan fɛ, n'ga Numanya ye ka la Alla la, ani lon laban, ani mɛlɛkɛw ani kitabu, ani nabipumaw ...} [Suratu Al Bakara: 177].

Ani Alla ya kuma saniya ni kɔɔta tigi:

﴿عَمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ...﴾

{Ciden limaniyala fen ma min jigila a ma ka bo a Matigi fe ani muminuwa fana limaniyala a ma. O beɛ limaniya la Alla ma, ani A ya mɛlɛkɛw, ani A ya gafew, ani A ya cidenw, o b'a fo ko, an te danfara ke A ka cidenw si cɛ...} [Suratu Al Bakara: 285],

Ani Alla ya kuma saniya b'A ye:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا بِأَللَّهِ وَرُسُولِهِ وَأَلْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَأَلْكِتَابِ الَّذِي أُنزِلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٣٦﴾﴾

{ Yaa alugu minugu limaniyala! a ye limaniya Alla ma ani A ya ciden ani Kitabu min A k'a lajigi A ya ciden kan ani Kitabu min A k'a lajigi ka kɔn. Wa ni mɔgo min kafiriyala Alla ma ani A ya mɛlɛkɛw ani A ya kitabuwa ani A ya cidenw ani lon laban o tigi filila filila min ni kandaya cɛ ka jan.} [Suratu An-Nisa: 136].

Ani Alla ya kuma, saniya b'A ye:

﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٦﴾﴾

{Yala i m'a lon ko Alla be sankolo kɔnɔ fenw ni dugukolo kɔnɔ fenw beɛ lon wa, o kow be gafe kɔnɔ,

o ko ka nɔɔ Alla ma kojugu.} [Suratu Al-Haj 70].

A filanan: A daliluya kabɔ Sunna la; o la hadisa malɔnni min sabatila ni Muslim k'a lakali a ya sɔhihu kɔnɔ, kabɔ muminuw nɛmɔɔ ya hadisa la Umar bin katab Alla ka diɛ a ma, ko meɛke Jibril ka Nabipuma jininga- nɛma ni kisi b'A ma- ka bɔ limaniya ma, A ko a ma:

«الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ».

«Limaniya ye ka la Alla la, ani A ya meɛkew, ani A ya gafew, ani A ya cidenw, ani lon laban, ani latige a puma ni a juguma»¹. Hadisa dafa, Ani Shaykhuba fila y'o lakali - ni danfara dɔɔnin ye - ka bɔ Abu Hurayra ya hadisa la, Alla ka diɛ a ma.

A be ka bɔ nin lɔsen wɔɔɔ borofara la: fɛnw o fɛnw be wajibiya silama kan ka la ala, ani ka limaniya ama Alla ko la, ani lasegili lon ko la, ani ko dogonin gerew; ka bɔ fɛn na Alla ni A ya ciden ye minugu kofɔ nɛma ni kisi b'A ma.

O fɛn wɔɔɔw walawala ye nin nugu ye:

Laslu fɔɔ: ka limaniya Alla kɔɔtani ma

O be tali ke ko dɔw la, o dɔw ye: Ka limaniya ko Ale le ye Alla ye min ya Alla ya ye cɛn ye, min kakan ni bato ye wa fɛn si mankan ni bato ye Ale kɔ; sabu Ale le ye danfɛnw danbaga ye, ani numankebaga o

¹ Muslim y'o lakali hadisa la min jate ye (8).

ye, ani o garizegebaga, ani o ya gundo ni o ya kenekan kow lonbaga, ani Ale le ye sebage ye o kanlabatobagaw sara la ani ka ola kan soso ke bagaw jangata.

Alla ka adamadenw ni jinew dan nin batow le kason, ani A k'o yamari ala, inafɔ Alla korotani ko cogo min na:

{وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ﴿٥٧﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾}

{Ne ma jinew ni adamadenw dan foy kason fɔɔ o ka ne bato (56)}

Ne te balo jini o fe, ani ne te a jini o fe o ka ne ladomini 57

Cɛn na, Alla le ye sonni masa ye, fanga tigi gelen ne 58} [Suratu Al-zariyat : 56-58].

Ani A ko :

{يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٩﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾}

{Yaa a lugu mɔgow a ye a Matigi bato, min k'a dan ani jona mɔgow, walasa a ye se ka Alla nesiranya soso 21

Ale min ka dugukolo fɛnsɛn a ye ani ka sankolo lo, ani ka sanji jigi ka bo san fe ka yiridenw falen n'a ye, k'o ke garizege ye a ye, a kana sinanw ke Alla la k'a soso a b'a lon ko sinan t'Ala 22} [Suratu Al

Bakara: 21-22].

Wa Alla ka cidenw ci ani ka gafew jigi: ka nin cen nin jɛfo, ani ka weleli ke ka taga ama, ani ka bagabagali ke ka bo fen ma min b'A sɔsɔ, inafɔ Alla kɔrɔtani ko cogo min na saniya b'A ye

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ...﴾

{Cen na An (Alla) ka ciden do ci manton bɛɛ ma, k'a fo o ye ko: «A ye Alla bato, a y'a yɛɛ mabo Tɔgutu la...} [Suratu An-Nahl: 36].

Ani A ko :

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾

{An (Alla) ma ciden si ci I jɛ, foɔ an ye gundo siri kana di ama ko tigi si tey foɔ Ne, ole kɔson, a ye Ne bato 25} [Suratu Al Anbiya: 25].

Ani Alla min ye masa ba ni fanga tigi ye, ko:

﴿الر كِتَابٌ أَحْكَمْتُ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ۝ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۖ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ۝﴾

{Alif laam raa. Nin ye Kitabu le ye min ayaw bila cogo jɛna ka sɔrɔ k'o walawala, ka bo ko lon masa fe min ye lonni masa ye 1

{Ko a kana fen bato Alla ko, Ne ye bagabagali бага le ye a ye ani lanisɔndiya бага 2} [Suratu Huud: 1-2].

O bato nin cen ye: ka Alla saniya ni kɔrɔta b'A ye kelenpe bato, k'A kerekere ni bato sugu bɛɛ ye A ka min jini A ya jonw fe; ka bo duwawu la, ani siranya

ni jigiya ni seli ni sun ni kana tigeli ni layiru ni o
ɲɔɲɔ na gerew bato suguyaw la, ni yeremajigi ye A
ye, ani ka nege A ya sara la, ani siran A ya jangata
ɲɛ, ani ni kanu dafani ye A ye, ani yeredɔɲɔyali A
bonya ye.

Wa ni mɔɲɔ o mɔɲɔ miirila Kurana sanuman la: a
b'a ye ko a fanba jigila nin lasili belebele ba nin le
kan; inafɔ Alla kɔrɔtani ya kuma:

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۚ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ
الْخَالِصُ ۚ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ ۚ إِنَّ
اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ۝﴾

{Cɛn na, An (Alla) ka kitabu jigi kana I ma ni cɛn
ye, ola, I ye Alla bato k'i kɔɲɔɲɔweya dina la A ye 2

A ye a tolomalo bato sanuman, puman be Alla le
ye, mɔɲɔ minugu ka fɛn gerew ke tigiw ye Alla kɔ (o
b'a fɔ ko): an t'o lugu bato fɛn gere kɔson fɔɔ o y'an
surunya Alla la, cɛn na Alla be kiti ke o cɛ fɛn na o
be ɲɔɲɔ sɔsɔla min na, cɛn na Alla te mɔɲɔ kanda
min ye wiyafɔlaba ni kafiriba ye 3} [Suratu Az
Zumar 2-3].

Ani Alla kɔrɔtani ya kuma saniya b'A ye:

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِلَٰهَهُ...﴾

{Wa I Matigi ka yamaruya ke ko a kana foy bato
Ale kɔ...} [Suratu Al Israa: 23].

Ani Alla ya kuma Alla min ye masaba ni fanga tigi
ye:

﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾

{Ola, a ye Alla wele kɔnɔgweya la bato kɔnɔ A ye, hali n'a goyala kafiriw ye 14} [Suratu Gaafir: 14].

O cogo kelen na, ni mɔgo min mirila Kira ka sunna la, a b'a ye ko janto kɛla nin laslu ba nin na fana, a be ka bɔ o la: hadisa min lakali la Sohuhu fila kɔnɔ ka bɔ Muaaz la, Alla ma dipɛna ama, ko Kira, Alla ka nɛma ni kisi b'A ma, ko:

«حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا».

«Alla ya hake jɔnw kan ye ko o y'A bato, ani o kana foy fara A kan»¹.

A fana be don limaniya la Alla ma : ka limaniya fɛn bɛɛ ma Alla ka min wajibiya A ya jɔnw kan, ani k'a faridaya o kan; inafɔ Silamaya losen loru kɛnɛmantaw.

Olugu ye: ka sereya ko tigi si tey ni Alla tɛ, ani ko Muhamadu ye Alla ka ciden ye, ani ka seli lɔ, ani ka jaga bɔ, ani ka sunkalo sun, ani ka Alla ka bon sanuman heji ni a sira se kɛla mɔgo min ye, ani farida gɛrɛ minw sariya sanuman nana ni olugu ye.

Nin losenw bɛɛ la nafama ani o bɛɛ la belebeleba ye: ka sereya kɛ ko tigi gɛrɛ tey ni Alla tɛ, ani ko Muhamadu ye Alla ka ciden ye, nin sereya nin kɔrɔ ye: ka bato kɛrɛkɛrɛya Alla kelenpe ye, ani k'a

¹ Bukhari y'o lakali hadisa la min jate ye (2856) ani Muslim hadisa la min jate ye (30).

gwenni ke fen bee la min te Alla ye, wa ole ye «Laa ilaha illa Alla» korɔ ye, a korɔ - inafɔ lonnikelaw k'a fɔ cogo min na, Alla ka hine ola: bato fen gere tey min be batola cen kan fɔ Alla, o kama: fen o fen min be batola ni Alla te - a kela adamaden ye walima meleke walima jine walima fen gere ye - o be batola wiya le kan, tigi min be batola cen kan o ye Alla kelen le ye, jɛɔgon t'A la, inafɔ Alla korɔtani ko cogo min na Saniya b'A ye:

{ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ...}

{O le b'a yira ko Alla le ye cen masa ye, ani k'o be fen minw welela Alla kɔ, Ole ye fu ye...} [Suratu Al-Hajj 62].

Wa a jefoli temena, ko: Alla korɔtani ka adamadenw ni jinew bee dan nin laslu sabatini nin le kɔson, ani A k'o yamaruya n'a ye, ani ka A ka cidenw ci n'a ye, ani ka A ka gafew jigi n'a ye; ola a be wajibiya jon kan a ye miri ola kosebe, ani k'a jatemine kosebe; walasa a ye bange a ye Silamaw fanba benan lonibaliya ba min na nin laslu nin ko la; fɔ o ka fen gere bato ka fara Alla kan, ani k'A ya hake gweni di fen gere ma, Alla le ye demebagaba ye.

Ani ka limaniya Alla ma saniya b'A ye o do le ye, ka limaniya ko Ale le ye danfenw danbaga ye ani o ya kow laben бага, ani o ya kow latige бага n'A ya lonni ani A ya see ye i ko A b'a fe cogo min saniya

b'A ye, ani ko Ale le ye dunya ni lahara masa ye ani danfenw bεε tigi, Danbaga gere tey ni Ale tε, tigi giere tey ni Ale tε, Ani ko A ka cidenw ci, ani ka kitabuw jigi; walasa ka jonw ladilan, ani k'o wele ka taga fen ma o ya kisi n'o ya nen be min na dunya ni lahara, Ani Ale le ye saniya masa ye, jεnɔgon t'Ala o fen bεε la, Alla kɔɔtani ko:

﴿اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾﴾

{Alla le ye fen bεε Danbaga ye, wa Ale le ye fen bεε kɔɔsibaga ye.} [Suratu Al-Zumar 62].

Ani A ko :

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَىٰ اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾﴾

{Cen na a Matigi ye Alla le ye, min ka sankolow ni dugukolo dan tele wɔɔɔ kɔɔɔ, ka sɔɔɔ ka sabati masasiginan kan. A be sufeyɔɔɔ datugu ni telefeyɔɔɔ ye, a be tugu a kɔ jona jona; tele ni kalo ni lolow koloni le ni A ya yamaruya ye, i toro malɔ, dannni ni yamaruya ye A ta ye. barika be Alla ye, danfen bεε tigi.} [Suratu Al aaraaf: 54].

Ani min be sɔɔɔ limaniyala Alla ma fana o dɔ ye: ka limaniya A tɔɔɔ pumanw n'a mankutu kɔɔɔtaniw ma min nana A ya kitabuba kɔɔɔ, ani min sabatila ka bɔ A ya ciden kankelentigi fε, ni a ma kε yelemali ye walima a kɔɔɔ bɔli ye Ala, walima cogoya dili ye

Ama, walima k'ani A ya danfenw boɔɔgonfeya,

﴿...لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾

{...Fen si t'A boɔɔgonya ye, ani Ale le ye Menibagaba ye ani Yelibagaba} [Suratu As-Shura: 11].

A be wajibiya o ye lateme inafɔ o nana cogo min na ni a ma ke cogoya dili ye oma, ka fara limaniya kan kɔɔ belebelew ma o be min yira, minugu ye Alla (saniya masa) ya mankutuw ye, ani a be wajibiya ka Alla kɔɔtani mankutu n'o ye cogoya la min be ben n'A ye, ni a ma ke n'A ya danfenw boɔɔgonfeya ye A ya mankutuw la, inafɔ Alla kɔɔtani ko cogo min: Ani Alla min ye masaba ni fanga tigi ye, ko

﴿فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾

{A kana misaliw la Alla la, cen na Alla le b'a lon a lugu t'a lon 74} [Suratu An-Nahl: 74].

Nin ne ye: Sunna mɔɔɔw ni jama'a ya dusukuna-siri ye, ka bo Alla ya ciden (nema ni kisi b'A ma) ka sohabaw la, ani minugu tugula o ko ni pumanya ye; Alla tɔɔɔw ani a mankutuw la, ole ye min lakalila Imam: Abou Al-Hasan Al-Ach'ari (Alla ka hine ala) fe a ya gafe (kitabou) "Al-Makalat" kɔɔnɔn ka bo Hadisa tigiw ani Sunna mɔɔɔw fe, ani a lakalila mɔɔɔ gerew fe ka bo lonnikelaw ni limaniyabagaw la.

Awza'i -Alla ka hine ala- ko: (Zuhuri ni Makhulu piningala Alla mankutu ayaw ko la, o fila ko: A y'a

lateme inafɔ a nana cogo min na)¹.

Awza'i fana, Alla ka hine ala, ko: (An tun kela -k'a sɔɔɔ Tabiuna jama ka ca, an b'a fɔ ko Alla -saniya b'A ye be A ya masa-sigilan kan, ani an be limaniya mankutuw ma minugu nana Hadisa la)².

Al-Walid bin Muslim, Alla ka hine ala, ale fana ko: (Malik, ni Awuza'i, ni Laysu bin Sadi, ni Sufiyanu Sawuri, Alla ka hine o bee la, o piningala Hadisaw ko la minugu nana Alla mankutuw kan, o bee ko: a y'o lateme inafɔ o nana cogo min na, ni cogo-piningali te)³.

Wagati min na Rabiyyata bin Abi Abdraman - Maliki karamɔɔ, Alla ka hine be o fila kan - piningala sabatili ko la, a ko: (Sabatili te ko ye min ma lɔn, a cogoya yere yere te lɔn hakili fe, wa cila bola Alla le fe, laseli gweni be ciden ne ma, a centigiyali le be an nugu ma)⁴, Tuma min fana Al imam-Malik, Alla ka hine a la, piningala o ko la, a ko:

¹ Al-Laalakaa'i y'o lakali Sharh Usul Al-i'tiqaad kɔɔɔ (735), ani Ibnu Abdul Barr Jaami' Al-'ilm wa Fadlihi kɔɔɔ (1801), n'ga hadisaw ko la Ayat As-Sifaat nɔn na, a fɔ cogo ye ko: "A ye nin hadisaw lakali o nana cogo min na, ani a kana sɔsɔli ke ola".

² Al-Bayhaqi y'o lakali Al-Asma wa As-Sifat kɔɔɔ (865), ani Ibn Taymiya k'a isinadi sabati Al-Hamawiya kɔɔɔ (p: 269), ani Az-Zahabi ko Al-Ardh kɔɔɔ (2/ 223) ko: a lakalilaw ye imamu sabatiniw ye.

³ Al-Lalaka'i y'o lakali Sharh Usul Al-l'tiqad kɔɔɔ (930), ani Al-Bayhaqi Al-Asma wa As-Sifat kɔɔɔ (955).

⁴ Laalaka'i y'o lakali Sharh Usul al-l'tiqad la, hadisaw ko la min jate ye (665), ani Bayhaqi Al-Asma' was-Sifat la hadisaw ko la min jate ye (868).

(Istiwa lonni le, a cogoya ma lon, ka limaniya a ma o ye wajibi ye, ani ka piningali ke a kan ye bida ye) O kofe a ko piningalikela ma: N t'i yela foy ye ni cee jugu te! A ka yamaruya di k'ala bo kenema¹. Nin koro fana minena muminaw bamuso Ummu salama fe Alla ka dije ama².

Limami Abu Abduramani Bin Mubarak (Alla ka hine ala) k'a fo ko: (An b'an tigi korotani lon ko A be A ka sankolo sanfe, A ka masasigilan kan, A faranin be A ka danfenw la)³.

Imamuw ya kumaw ka ca kosebe nin bonda nin na, o bee lase te se ka ke nin kalan nin sen fe. Mogo min b'a fe ka lonniya soro o caman na, o tigi ye Sunna lonnikelaw ya sebeliw file nin bonda nin na, inafe Abdulahi Imamu Ahmadu dence ka "As-Sunnah" kitabu, ani Imamu belebele Muhammad bin Khuzaymah ya "Alla kelenbagatiya" kitabu, ani Abu Al-Qasim Al-Laalaka'i At-Tabari ya "As-Sunnah" kitabu, ani Abu Bakr bin Abi Asim ya "As-Sunnah" kitabu, ani sheykhul Islam Ibn Taymiya ya jabi Hama mogow ye. O ye jabi belebele ye min nafa ka

¹ Al-Laalaka'i y'o lakali Syarh Usul Al-I'tiqad kono (664), ani Abu Nu'aym Hilyat Al-Awliya kono (325/6), ani Al-Bayhaqi Al-Asma wa As-Sifat kono (867).

² Al-Muzaki ye a lakali Al-Muzakiyat kono hadisa la min jate ye (29), ani Ibnu Batta Al-Ibanah kono hadisa la min jate ye (120), ani Al-Laalaka'i Syarh Usul Al-I'tiqad kono hadisa la min jate ye (663).

³ Darimi y'o lakali Ar-Raddu ala al-Jahmiya la (67), ani Bayhaqi Al-Asmaa was-Sifaat la (903).

ca, a ka -Alla ka hine ala- Sunna mɔgɔw ya dusukuna-siri lagweya a kɔɔ, ka o ya kuma cama lase a kɔɔ, ani sariya daliluw ni hakili daliluw minugu b'a yira ko Sunna mɔgɔw ya fɔta ye cɛn ye, ani k'o keɛbagaw ya fɔta te cɛn ye.

O cogo kelen na a ya cikan min tɔgɔ ye ko Tadmuriyya; a ka kuman jɛfɔ a kɔɔ kosebe, ani a ka Sunna mɔgɔw ya dusukuna-siri bange a kɔɔ ni sebeli ani hakili daliluw ye, ani ka jabi di sɔsɔlikelaw ma min be cɛn bange ani ka n'galon ben mɔgɔ ye min b'a file ka bɔ lɔnnikelaw la ni lapini puman ye ani cɛn lɔnni kanu. Sunna wal Jama'a mɔgɔw ya dusukuna-siri Alla tɔgɔw ni A mankutuw la kuma lasurunya; o ye ko o ka fɛn sabati Alla kɔrɔtani ye A ka min sabati A yere ye A ya kurana kɔɔ, walima A ya ciden Muhamadu (nema ni kisi b'A ma) k'a sabati A ye a ya Hadisa kɔɔ, sabatili la bɔɔɔgonfeya te min na, ani o ka Alla kɔrɔtani saniya ka bɔ a ya danfɛnw bɔɔɔgonfeya ma saniya cogo la min yɔrɔ ka jan ka bɔ A tɔgɔw kɔrɔ toli ma; o kɔson o kisila kuma ya jɔgon sɔsɔli ma, Ani o ka bara ke ni daliluw beɛ ye, k'o ke Alla ka bensema ye; sabu Alla -saniya b'A ye- ya kecogo dɔ le ye mɔgɔw la min nugu ka cɛn mine A ka cidenw ci ni min ye, ani k'o seeko beɛ ke ola, ani k'o kɔɔgweya Alla kelen pe ye A jini na; ko A b'o lugu dɛmɛ ka taga cɛn ma, ani k'o ya dalilu bange, inafɔ Alla kɔrɔtani ko cogo min na:

(بَلْ نَقْذِفْ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ...)

{Nga an be cen fili ngalon kan, n'o kela cen be nkalon tiɲen, i b'a sɔɔ a tununna...} [Suratu Al'anbia: 18].

Ani Alla kɔɔtani ko :

{وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْتَكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٢٣﴾}

{Wa o tena na ni misali si ye I ma, fɔɔ An bena I ma ni cen ye, ani ɲefɔli min kapi y'o ye.} [Suratu Al Furkaan:33].

Nga ni mɔɔɔ min ka Sunna mɔɔɔw fɔnkɔɔɔgonya o ya dusukuna-siri la Alla tɔɔɔw n'a mankutuw la; o tigi be ben jagoyala sebeli ni hakili daliluw fɔnkɔɔɔgonya la; k'a fara fɔnkɔɔɔgonya gweni kan fen beɛ lajɛni na, a be min sabati ani a be min gwen. Alhafizu Ibnu kɛsir - Alla ka hine ala - ka kuma ɲuman do fɔ a ya tafisiri lɔnnin kɔɔɔ nin ko nin kan, o kela tuma min a kumana Alla ya kuma kan, Alla min ye masaba ni fanga tigi ye:

{إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ...}

{Cɛn na a Matigi ye Alla le ye, min ka sankolow ni dugukolo dan tele wɔɔɔ kɔɔɔ, ka sɔɔ ka sabati masasigilan kan...} [Suratu Al Aaraaf: 54].

a ka kan k'a fɔ nin yɔɔɔ la a ka nafa bonya kɔson; a ko (Alla ka hine ala) a ka kuma ye:

"(kuma caman ne be mɔɔɔw fɛ nin yɔɔɔ nin na, nin te o ɲefɔ yɔɔɔ ye, n'ga an nugu be mɔɔɔ ɲuman

temeninw ya sira le tagama nin yɔɔ la: Malik, ni Awuzayi, ni Sawuri, ni Layisi Saadi dence, ni Shafi'i, ni Ahamadu Hanbali dence, ni Isihaka Rahawayhi dence, ani silamaw ka jemɔgo gerew minugu te olugu ye, folo ni sisan, o min ye: k'o lateme inafɔ o nana cogo min na, k'a sɔɔ ni cogo yirali te, ani misaliya te, ani nankarili te. wa kɔɔ min be folo ka na (Al mushabiha) misalibagaw hakili la, o gwen nin be ka bo Alla ma; sabu fen si boni te Alla fe A ya danfenw la ani "

(...لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ)

{...Fen si t'A boɔɔɔɔɔgo ye, wa Ale le ye Menibagaba ye ani Yelibagaba}. [Suratu Al-Shura: 11]. Nga ko be inafɔ imamuw k'a fo cogo min, -olugu do ye Nu'aym bin Hammad Al-Khuza'i ye, Bukhari karamɔgo, a ko: (ni mɔgo min ka Alla boɔɔɔɔɔfeya ni A ya danfenw ye o tigi kafiriyala, wa ni mɔgo min ka fen do nankari Alla k'a yere mankutu ni min ye, o tigi fana kafiriyala)¹, Boɔɔɔɔɔfeya te fen na Alla k'a yere mankutu ni min ye, walima A ya ciden k'a mankutu ni min ye. Ola; ni mɔgo min ka fen sabati Alla Kɔɔɔtani ye, ka bo fen na min nana Aya gweninw ani Hadisa sabatiniw kɔɔɔ; cogoya la min ka kan ni Alla bonya ye, ka nagasiliw gwen ka bo

¹ Az-Zahabi y'o lakali Al-Uluw kɔɔɔ (464), ani Al-Albani ko Muxtasar Al-Uluw kɔɔɔ (p: 184): nin ye isnadu sabatinin ye, a lakalilaw ye mɔgo sabatiniw ye hadisa la.

Alla Kɔrɔtani ma; cɛn na, o tigi ka kanda sira minɛ¹.
Ibin Kasiri (Alla ka hine ala) ya kuma ban na.

A be don limaniya la Alla ma fana: ka dusukun-
lasiri kɛ ko limaniya ye kuma ani bara le ye, dɔ be
fara a kan ni Alla bato ye ani dɔ be bɔ a la ni Alla sɔsɔ
ye, ani ko a te daga ka silama si kafiriya Alla sɔsɔ dɔ
sababu la minugu ma se filankafoya ni kafiriya ma;
inafo jenɛya, ani sonyali, ani riba domuni, ani fɛn
minni min be mɔɔ bɔ a hakili kan, ani bangebaw
sɔsɔli, ani jurumu belebele tɔw ni a ma o kɛ halala
ye, Alla ya kuma kɔson kɔrɔta ni saniya b'A ye.

(إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ...)

{Cɛn na A lɔn ko Alla te yafa ko jɔn ye fɛn si fara
a kan ,n'ga a be yafa fɛn ma min te filankafoya ye
mɔɔ ye min k'a diya...} [Suratu An-Nisa' : 48]. Ani
fɛn kɔson min sabati la Hadisa sabatinibaw kɔnɔ ka
bɔ Alla ka ciden fɛ nɛma ni kisi b'A ma, o dɔ ye A ka
kuma ye:

(إِنَّ اللَّهَ يُخْرِجُ مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ).

«cɛn na, limaniya fitini be mɔɔ min dusukun na,
Alla bena o tigi bɔ tasuma kɔnɔ»².

¹ Tafsir Ibn Kethir (427,426/3).

² Bukhari y'o lakali hadisa la min jate ye (22), ka bɔ Abu Sa'id Al-Khudri ya
hadisa la Alla ka diɛ a ma

Laslu filanan: ka limaniya melekew ma,

Ko fila be o kɔnɔ: Fɛn fɔlɔ: ka limaniya melekew ma foroba bolo ma; o ye ka limaniya ko melekew be Alla bolo, a k'o dan a bato kama, ani a k'o mankutu k'o ye:

﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٦٦﴾ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٦٧﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ أَرَضَىٰ وَهُمْ مِّنْ حَشِيَّتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٦٨﴾﴾

{Kafiriw ko: hine masa ka den sɔnmine. Saniya b'A ye! O kuma toy, Melekew ye jɔn baw le ye 26

O te kouma ka kɔn Alla ya kouma ɲɛ, ani o be bara ke ni A ya yamaruya le ye 27

A b'o ɲɛfekow n'o kɔfekow lɔn, ani o te mɔgo soronadon fɔɔ A sɔnna mɔgo min ye, wa o ye siranyabagaw ye Alla ɲɛsiranya fe 28} [Suratu Al anbiya 26-28].

Wa o suguya ka sha; o dɔw ye arshi tali kalifala minugu ma, ani o dɔw ye Alijine ani Tasuma kɔɔsibagaw ye, ani o dɔw ye jɔnw ka kewalew marali kalifala minugu ma. A filanan: ka limaniya melekew ma kelen-kelen boloma; o ye an ye limaniya Alla ani A ka ciden ka minugu tɔgo fɔ ola; Inafɔ jibrila wahyu kalifala min ma, ani Mika'ila sanji kalifala min ma, ani Maliki min ye tasuma kɔɔsibaga ye, ani Israfila buru fiyeli kalifala min ma. I ko o lakali nana hadisa sabatiniw kɔnɔ cogo

min na, o do ye: min sabatila Sohihu kono, a minena Aisha fe, Alla ka dipe a ma, ko Nabipuma, nema ni kisi b'A ma, ko:

«خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورٍ، وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ، وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ».

"(Melekew dan na ka bo noko la, jinew dan na ka bo tasuma mene la, Adama dan na ka bo fen na min nefola a ye)"¹ Muslim y'o lakali a ya Sohik kono.

Laslu sabanan: Ka limaniya gafew (kitabuw) ma, o be tali ke fana ko fila la:

Ko folo: ka limaniya gafew ma foroba bolo ma; o ye ko Alla ka gafew jigi A ya nabipumaw n'a ya kiraw kan; k'a ya hake nefo, ani ka weleli ke ka taga a ma, inafu Alla korotani k'a fo cogo min na:

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ...﴾

{Cen na, An ka An ya cidenw ci ni dalilu gweninw ye, ani An ka kitabu ni sumanikelan jigi o fe, walasa adamadenw ka tileniya sabati...} [Suratu Al-Hadid: 25]. Ani Alla korotani ko :

﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكَمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ...﴾

¹ Muslim y'o lakali hadisa la min jate ye (2996), ka bo Aisha ya hadisa la, Alla ka dipe a ma.

{Adamadenw tun ye manton kelen ye, Alla ka kiraw ci, minw be kibaro dumanw ni bagabagali lase mɔɔw ma, ka Kitabu jigi o fɛ ni cɛn ye; walasa a ye kiti kɛ adamadenw cɛ fɛn na o ka ɲɔgon sɔsɔ min na...} [Suratu Al Bakara: 213].

Ko filanan: Ka limaniya gafew ma faranfasiya sira fɛ; o ye ko an ye limaniya Alla ye minw tɔɔ fɔ ola; inafɔ Tawrata, ani Injiili, ani Zaburu, ani Kurana, ani an ye la ala ko Kurana le ye o bɛɛ la fisaman ye, ani o laban, ani o kɔlɔsibaga, ani o cɛntigiyabaga, ani ko ale le wajibiyala manton bɛɛ kan ka tugu a kɔ ani ka kiti kɛ n'a ye; ka fara sunna sabatiniw kan minugu bɔla Alla ya ciden fɛ, Alla ka nɛma ni kisi b'A ma; sabu Alla -saniya b'A ye- ka ciden Muhamadu ci, Alla ka nɛma ni kisi b'A ma, k'A kɛ cidenye kana jinɛw ni mɔɔw bɛɛ ma, ani A ka nin Kurana jigi A kan; walasa A ye kiti kɛ n'a ye o cɛ, ani A k'a kɛ keneya ye fɛnw ma minugu be disiw kɔnɔ, ani ɲɛfɔlikɛla ye fɛn bɛɛ la, ani kandaya ni hine ye limaniya bagaw ye, inafɔ Alla ko cogo min na saniya b'A ye:

{وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢١٥﴾}

{Wa nin ye kitabu barikaman ye an ye min jigi, ola; a ye tugu a kɔ ani a ye siran walasa a be hine sɔsɔ 155} [Suratu Al-An'am: 155]. ani Alla ko saniya be A ye:

{...وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ}

{...Wa An (Alla) ye kitabu jigi kana I ma, k'a ke ɲefolikela ye fɛn bɛɛ la, ani kandaya, ani hinɛ, ani kibaru duman silamaw ye} [Suratu An Nahl: 89].
Ani Alla korɔtani ko:

﴿قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنِّى رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيِىْ وَيُمِيتُ فَتَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ الَّذِىٓ اَلَمَّۤى الَّذِى يُؤْمِنُ
بِاللّٰهِ وَكَلِمٰتِهِۦ وَاتَّبِعُوْهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿١٥٨﴾﴾

{A fɔ ko: «Yaa alugu adamadenw, cɛn na, Ne ye Alla ya ciden ye a bɛɛ ma, sankolow ni dugukolo masaya be min bolo; tigi gɛrɛ tɛy fɔɔ Ale, Ale le be ɲɛnɛmanya di, ka saya fana kɛ, ola, a ye la Alla n'A ka ciden la, Nabijuma min te sɛbɛ den kalan, min lala Alla la n'a ya kumaw la, a ye tugu A kɔ, o sabula a be kanda }. [Suratu Aaraf: 158]. Wa aya caman bey min be nin kuma fɔ.

Laslu naninan: Limaniya cidenw ma

Ko fila fana be o kɔnɔ: Ko fɔlɔ: Limaniya cidenw ma foroba bolo ma; wa o ye ko an ye limaniya ko Alla -saniya b'A ye- ka cidenw ci A ya jɔnw ma ka bɔ o yɛrɛw cɛma, k'o kɛ kibaru duman fɔbagaw ni bagabagali kɛ bagaw ye, ani weleli kɛ bagaw ka taga cɛn ma; ni mɔgɔ min sɔnna oma, o tigi ye hɛrɛ sɔrɔ, wa ni min murutila oma, o tigi ta ye bɔnɛ ni nimisa ye, wa o laban ani o bɛɛ la fisamanti ye an ka Kira Muhamadu, Abudulayi dɛncɛ ye Alla ka nɛma ni kisi b'A ma, inafɔ Alla ko cogo min na saniya b'A ye:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ...﴾

{Cen na An (Alla) ka ciden dɔ ci manton bɛɛ ma, k'a fɔ o ye ko: «A ye Alla bato, a y'a yere mabo Tɔgutu la...} [Suratu An Nahli: 36]. Ani Alla kɔrɔtani ko :

﴿رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ...﴾

{Cidenw, minw be kibaro dumanw ni bagabagali lase mɔgɔw ma, walasa adamadenw kana daliluya foyi sɔrɔ cidenw cini kɔfɛ...} [Suratu An Nisaa: 165]. Ani Alla kɔrɔtani ko :

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ...﴾

{Muhamadu te a si face ye, n'ga Alla ya ciden ne ani Nabipumaw laban...} [Suratu Al Ahzaab: 40].

A filanan: Ka limaniya cidenw ma kelen-kelen boloma; wa o ye ka limaniya kelen-kelen boloma Alla ye minugu tɔgɔ fɔ ola, walima minugu tɔgɔ fɔli sabatila Alla ya ciden fɛ, Alla ka nɛma ni kisi b'A ma; inafɔ: Nuhu, ni Hudu, ni Solihu, ni Ibrahim, ani tɔw, Alla ka nɛma ni kisi b'O bɛɛ ma, ani O somɔgɔw ani O tugubagaw.

Laslu lorunan: Ka limaniya lon laban ma

O kɔnɔkow ye :

Ka limaniya ko bɛɛ ma Alla ni A ya ciden -nɛma ni kisi b'A ma- ka kibaruya di minugu la, ka bɔ fɛnw la minugu be ke saya kɔfɛ; inafɔ kaburu kɔnɔ fitina, ani a jangata, ani a here, ani minugu be ke Kiyama

lon na inafɔ siranyaw, ani geleyaw, ani sirati, ani mizani, ani jatebo, ani sara, ani gafew jensenni mɔgow cɛ; ola; mɔgo do bena a ya gafe mine a kininbolo la, ani mɔgo do bena a ya gafe mine a numanbolo la, walima a kɔfɛ.

A be don o kɔɔ fana: ka limaniya an ya ciden Muhamadu ya kɔɔ ma mɔgow bena min mi, ani ka limaniya Aljinɛ ni Jahanama ma, ani ko limaniyabagaw bena o Matigi Alla ye, ani A bena kuma o fɛ, ani ko gere minugu nana Kurana saniman kɔɔ ani Sunna sabatinin kɔɔ ka bo Alla ka ciden fɛ; ola, a ye wajibi ye jon ma ka limaniya o bɛɛ ma, ani k'o centigiya Alla ni A ya ciden k'a jefɔ cogo min na.

Laslu wɔɔɔɔnan: ka limaniya latigɛ ma

Ani limaniya o ma, o be tali kɛ ko nani la:

Ko fɔɔ: ka limaniya ko Alla subahana wa taala b'a lon min kɛla, min bena kɛ, ani A b'a ya jonw cogoyaw lon, ani o garizɛgɛw, ani o shiw hake ani o ya kewalew, ani o n'a jɔgonna o ya kow la, o kow foy te dogo Alla subahana wa taala ma, inafɔ A ko cogo min na saniya b'A ye:

(...وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ)

{...a ya lon ko Alla be fɛn bɛɛ lon} [Suratu Al Bakara: 231]. Ani Alla min ye masaba ni fanga tigi ye ko:

(...لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا)

{...walasa a ya lɔn ko Alla see be fɛn bɛɛ la, ani ko Alla ya lɔnni be fɛn bɛɛ lamini} [Suratu At tɔlak : 12].

A filanan: O ye ka limaniya ko Alla ka fɛn bɛɛ sɛbɛ A ka minugu latigɛ; inafɔ Alla kɔrɔtani ko cogo min:

﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ ﴿١٠﴾﴾

{An k'a lɔn dugukolo be min bɔ ola, wa gafe latangabaga be An fɛ 4} [Suratu Qaaf: 4]. Ani Alla kɔrɔtani ko :

﴿...وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾

{...wa An ka fɛn bɛɛ jate kitabu gwenin kɔɔ} [Suratu Yaasin : 12]. Ani Alla kɔrɔtani ko:

﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾﴾

{I te a lɔn ko Alla be sankolo kɔɔ fɛnw bɛɛ lɔn ani dugukolo kɔɔ fɛnw, o kow be gafe kɔɔ, o ko ka nɔɔ Alla ma 70} [Suratu Al-Hajj 70].

A sabanan: O ye limaniya ye Alla kɔrɔtani sago ma min be kɛ, min k'A diya ole be kɛ, min m'A diya o te kɛ, i ko Alla kɔrɔtani k'a fɔ cogo min:

﴿...إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾

{...Cɛn na Alla be fɛn kɛ min k'A diya} [Suratu Al-Hajj 18]. Ani Alla min ye masaba ni fanga tigi ye ko:

﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾﴾

{A ya yamaruya te fɛn si ye n'a ka fɛn lapini, fɔɔ

k'a fɔ a ma ko: ke, a be ke o yɔɔ nin la 82} [Suratu Yaasin: 82]. ani Alla ko saniya be A ye:

﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾

{a te fen si lapini fɔɔ Alla dipɛna min ma; Alla dunya bɛɛ tigi.} [Suratu At takwiir: 29].

Naninan: ka limaniya ko Alla kɔɔtani le ka danfenw bɛɛ dan; Danbaga gɛɛ tey ni Ale tɛ, Matigi gɛɛ tey ni Ale tɛ; inafɔ Ale min saniya b'A ye ko:

﴿اللَّهُ خَلِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾

{Alla le ye fen bɛɛ Danbaga ye, wa Ale le ye fen bɛɛ kɔɔsibaga ye 62} [Suratu Al-Zumar 62]. Ani A kɔɔtani ko :

﴿يَتَأْتِيهَا النَّاسُ أَذْكَرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنْ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ﴾

{Yaa a lugu mɔɔɔw! a ye hakili to Alla ya nemaw la a kan. Yala danbaga gɛɛ bey ni Alla tɛ min b'a garijɛɛ ka bɔ sankolo ni dugukolo la? Tigi gɛɛ tey ni Ale tɛ. A be jɛngela A bato ma mun na?} [Suratu Faathur: 3].

Limaniya latige ma: o be tali ke ka limaniya nin ko nani ma, inafɔ o ye Sunna wal Jama'a mɔɔɔw ya dusukuna-siri ye cogo min; o be mɔɔɔw fonkɔɔɔɔɔɔɔ minugu k'o nankari ka bɔ Bida mɔɔɔw la.

Ani kow nafama minugu be Sunna mɔɔɔw ya dusukuna-siri la, o dɔ ye: kanu Alla kɔson ani kɔniya

Alla kɔson, ka mɔgɔ kɛ i pin ye Alla kosɔn ani ka juguya Alla kɔson, ole ye: dakan-dili ani konyali dusukuna-siri ye, ani o be ka bɔ limaniya la Alla kɔɔtani ma.

Mumini be muminiw kanu ani k'o dɛmɛ, a be kafiriw kɔniya ani k'o kɛ a juguw ye, wa nin manton muminiw jɛmɔgɔw ye Alla ya Ciden ya schabaw ye, Alla ya nɛma ni kisi b'A ma, -inafo a sabatinin be Sunna wal Jama'a mɔgɔw fɛ cogo min na-; olugu b'o kanu ani k'o dɛmɛ, ani o be la ala ko olugu ye mɔgɔ pumanw ye ani mɔgɔ fisamantiw Nabipumanw kɔfɛ, Nabipuma ya kuma kɔson, Alla ya nɛma ni kisi b'A ma:

«خَيْرُ الْقُرُونِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ».

«jama (siyɛcli) bɛɛ la fisaman ye Ne ya jama ye, o kɔfɛ min be tugu ola, o kɔfɛ min be tugu ola»¹ Ben kela o Hadisa sabati kan,

Ani o b'a ye k'o bɛɛ la fisamanti ye: Abu Bakri Al-Siddiq, o kɔfɛ, Umar Al-Faruq, o kɔfɛ, Usman Zunnurayn, o kɔfɛ, Ali Al-Murtada, Alla ka diɲɛ o bɛɛ lajɛni ma, o kɔfɛ, mɔgɔ tan tɔw, o kɔfɛ, schaba tɔw, Alla ka diɲɛ o bɛɛ lajɛni ma, ani o b'o da mine ka bɔ sɔsɔliw la minw kela o ni jɔgon cɛ- o kɔɔ ye: schabaw cɛ-, ani o b'a ye k'o kela jijabagaw le ye o ko la, min benna seen ma, sara fila b'o ye, wa min

¹ Bukhari y'o lakali hadisa la min jate ye (3651) ani Muslim hadisa la min jate ye (2533), ka bɔ Abdullahi bin Mas'ud ya hadisa la Alla ka diɲɛ a ma.

filila, sara kelen b'o ye.

O be Alla ya Ciden ya so kɔɔ mɔgɔw kanu, Alla ka nɛma ni kisi b'A ma, minugu limaniyala Ama, ani o b'o kɛ o niinw ye, ani o be Alla ya Ciden ya furumusow kɛ o niinw ye -Alla ka nɛma ni kisi b'A malimaniya jɔnw bamusow, ani o be Alla ya diɲɛ pini o bɛɛ ye. Ani o b'o yɔɔ majanya Rawafidu ya sira ma, minugu ye Alla ya Ciden -Alla ka nɛma ni kisi b'A ma- ya sɔhabaw kɔniya ani k'o nɛni, ani ka damatɛmɛ kɛ A ya so kɔɔ mɔgɔw ya ko la, ani ka o kɔɔta ka tɛmɛ o loyɔɔ kan Alla ba ka min di o ma, inafɔ o k'o yɔɔ majanya Nawasibiw ya sira la cogo min na, minugu ka A ya so kɔɔ mɔgɔw tɔɔ kuma walima kɛwale la.

O masala minugu fɔla an fɛ: o bɛɛ be don dusukuna-siri puman na, Alla ka A ya ciden Muhamadu ci ni min ye nɛma ni kisi b'A ma, ole ye dusukuna-siri ye mɔgɔ ka kan ka la min na, ka tugu a kɔ, ka telen a kan, ani k'i yɛɛ tanga fɛn bɛɛ ma min te bɛn n'a ye, ole ye jamakulu kisini ya dusukuna-siri ye, minugu ye Sunna ani jama mɔgɔw ye, Nabijuma ko minugu ya ko la nɛma ni kisi b'A ma:

«لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ، لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَدَّلَهُمْ، حَتَّى يَأْتِيَ
أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَذَلِكَ».

«Jenkulu dɔ bena to Ne ya manton cɛ ka sabati cɛn kan, mɔgɔ min k'o labila o te se k'o tɔɔ, fɔɔ Alla

ya yamaruya bena, k'a sɔɔ o b'o cogo la»¹, a nana lakali do la:

«لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي عَلَى الْحَقِّ مَنْصُورَةٌ».

«Jenkulu do bena dume cen kan ka bo ne ya manton na, Alla b'o demε»², Ciden ko fana nema ni kisi b'A ye:

«افْتَرَقَتِ الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، وَافْتَرَقَتِ النَّصَارَى عَلَى اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، وَاسْتَفْتَرِقُوا هَذِهِ الْأُمَّةَ عَلَى ثَلَاثِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً فَقَالَ الصَّحَابَةُ: مَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: مَنْ كَانَ عَلَى مِثْلِ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي».

«Yahudiya tilanna ka taga jamakulu biwolonfila ani kelen, Nasaraw tilanna ka taga jamakulu biwolonfila ani fila, wa manton nin bena tilan ka taga jamakulu biwolonfila ni saba, o bee bena don Jahanama kɔɔ fɔɔ jamakulu kelen. Sahabaw ko: olugu ye jon nugu le ye Alla Cila? Cila ko: mɔgo min kela fen kan Ne ani na Sahabaw be min kan»³.

¹ Muslim y'o lakali hadisa la min jate ye (1920), ka boThawban ya hadisa la Alla ka diɲe a ma.

² Ibnu Maajah y'o lakali hadisa la min jate ye (3952), Thawban ya hadisa la Alla ka diɲe a ma, ani Ibnu Hibban ye a sabati hadisa la min jate ye (6714), ani Al-Hakim hadisa la min jate ye (8653).

³ Tirmizhi y'o lakali hadisa la min jate ye (2641), ka bo Abdullahi Ibnu Amru ya hadisa la, Alla ka diɲe a ma, ani Munawi ko Fayidul Kadir kɔɔ (5/347): "Abdurahman Ibnu Ziyad Al-Ifiriki be a kɔɔ, Zahabi ko: o k'a ke Do'ifu ye", ani Albani k'a ke Sohuhu ye Sohahul Jami'i kɔɔ hadisa la min jate ye (5343)."

Dusukuna-siriw minugu be fɔn

Dusukuna-siri puman kɔ

Minugu ka sira bila ka bɔ nin Dusukuna-siri ma ani Minugu be taga a fonkɔɔɔgonya kan; olugu ye suguya caman ye; o dɔw ye: Minugu be bato kɛ boliw la, ani jow, ani mɛlɛkɛw, ani waliyuw, ani jinɛw, ani yiriw, ani farakolow, ani o ɔɔgonnaw. Olugu ma sɔn cidenw ya wele ma, n'ga o k'i ban ola, ani k'o kɛlɛ, inafɔ Kurayshiw ani Arabu suguyaw k'a kɛ cogo min na ni an ya ciden Muhamadu ye Alla ka nɛma ni kisi b'A kan; o tun be pinini kɛ o ya batofɛnw fɛ hajuw ɔɛnɛbɔli la, ani banabagatɔw kɛnɛyali, ani dɛmɛ pini ka see sɔɔɔ juguw kan. O tun be joli bɔn o ye ani ka layiru ta o ye. Tuma min na ciden -Alla ka nɛma ni kisi b'A kan- ka nankari kɛ o kan o kow la ani k'o yamari k'o ye bato kɛrɛkɛrɛ Alla kelenpe ye, o kabakoyala ola, ani ka ban ala, o ko:

﴿أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَبٌ ۖ﴾

{Yala A ka bato fɛnw kɛ tigi kelen ye wa? Nin ye kabako ye dɛ 5 } [Suratu Sɔɔd: 5].

A tola - Alla ka nɛma ni kisi b'A ma- k'o wele ka taga Alla ma, k'o lasiran filankafoya ɔɛ, ani ka fɛn lakika ɔɛfɔ o ye o be weleli kɛla ka taga min ma; fɔɔ Alla ka mɔɔɔw kanda o cɛ min kanda la, o kɔfɛ o don na Alla ya dina la jamakulu jamakulu. Ola; Alla ya dina ka fanga sɔɔɔ dinaw bɛɛ kan weleli tuguni ɔɔgonna nin jihadi jan kɔfɛ, min kɛla Alla ya ciden fɛ

- Alla ka nema ni kisi b'A ma- ani A ya sohabaw -Alla ka diɲe o bee ma- ani minugu tugula o ko pumanya keli la. O kɔfe, kow yeɓemana, ani lɔnnibaliya giriya la mɔgow fanba kan; o fanba segina jahiliya diɲe la ni danateme ye kiraw ni waliyuw la, k'o wele ani ka deme jini o fe geɓeya wagati la, ani filankafoya suguya gerew, o ma "La ilaha illa Alla" koro lɔn; inafɔ Arabuw ya kafiriw k'a koro lɔn cogo min na, an be deme jini Alla le fe.

Nin filankafoya ni ma dabila ka jensen mɔgow cema fo ka se an ya nin wagati nin ma; lɔnnibaliya caya kɔson ani wagati janya ka bo Nabijumaya wagati la.

Wa kɔfe mɔgow ya shubuha ye folo mɔgow ya shubuha le ye, o ye o ya kuma le ye:

{...هَؤُلَاءِ شَفَعْتُنَا عِنْدَ اللَّهِ...}

{...Ninugu ye an ya soronalidon bagaw ye Alla fe...} [Suratu Yunus: 18]• Ani o ya kuma:

{...مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى...}

{...An te o bato foy kɔson fɔo o ye an surunya Alla la kosebe...} [Suratu Az Zumar: 3] Alla ye ni shubuha tiɲe, k'a ɲefɔ ko mɔgo o mɔgo ka fen gere bato min te Ale ye, o kela fen o fen ye, o tigi ka filankafoya ke Ala ani a kafiriya la, inafɔ Alla korɔtani ko cogo min:

{وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعْتُنَا

عِنْدَ اللَّهِ...}

{O be fenw bato Alla kɔ, minugu te se ka tɔɔ lase o ma walima ka nafa kɛ o ye, ani o b'a fɔ ko: Olugu ye an ya soronalidon bagaw ye Alla fɛ...} [Suratu Yunus: 18]. Alla k'o jabi, saniya b'A ye, n'a ya kuma ye:

﴿قُلْ أَنتَئِثْنُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ (٨)

{A fɔ ko: yala a be Alla kibaruya fen na wa A te min lɔn sankolow la walima dugukolo kan? Saniya b'A ye ani A kɔɔtani le ka bɔ fen bɛɛ ma o be minugu farala A kan18} [Suratu Yunus: 18].

Alla kɔɔtani k'a bange aya nin la ko: ka fen gere bato Alla kɔ, inafɔ Nabipumaw walima waliyuw walima fen gerew, o ye Filankafoya belebele ye, hali ni a kebagaw k'a wele tɔɔ gerew la min te Filankafoya ye, Alla kɔɔtani ko:

﴿...وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى...﴾

{...Ani minugu ka fen gerew kɛ tigiw ye Ale kɔ, (o b'a fɔ ko): an t'o bato la foy kɔson fɔɔ o ye an masurunya Alla la surunyali kojugu la...} [Suratu Az Zumar: 3]. O kɔfɛ Alla kɔɔtani k'o jabi n'a ya kuma ye ko:

﴿...إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾

{...cɛn na Alla be kiti tige o ni ɲogon cɛ fen na o

be fonkɔɔɔɔɔɔɔɔ la min na, cɛn na Alla te mɔɔɔ
kanda min ye ngalontigelaba ni kafiriba ye } [Suratu
Az Zumar: 3].

A k'a yira ni nin kuma ye -saniya b'A ye- ko o ke
k'A ɔɔɔɔɔ gɛrɛ bato ni duwawu ye, ani siranya, ani
jigiya, ani o ɔɔɔɔɔaw; o ye kafiriya ye Ama saniya
b'A ye, ani A k'o ke ngalontigeya o ya kuma fɔɔɔaw la:
k'o ya tigiw b'o gwɛrɛ Ale la.

Kafiriya dusukuna-siriw minugu be dusukuna-
siri ɔɔɔɔɔ ani cidenw nana ni fɛn min ye -
nɛma ni kisi b'o ma- o dɔ ye: Alla ko nankari bagaw
ya dusukuna-siri ye nin wagati nin na, ka bɔ
Marikisi ni Lenini kɔmɔɔɔw la, ani mɔɔɔ gɛrɛw
minugu be weleli ke ka taga Alla ko nankarili ni
kafiriya ma, hali n'o k'o tɔɔɔ la ko ishtirakiya,
walima shuyu'iya, walima ba'asiya, walima tɔɔɔ
gɛrɛw, nin Alla ko nankari bagaw ya laslu dɔ ye ko:
tigi si tey , ani ɔɛnɛmaya ye bolola fɛnw ne ye.

Ani o ya lasluw dɔ ye: ka ban su-kunun ma, ani
ka ban Alijine ni jahanama ma, ani ka kafiriya dinaw
bɛɛ ma. Ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka fileli ke o ya gafew la ani
ka fɛn kalan o be min kan, o tigi b'o lon dɛngɛneya
la. Sika t'ala ko dusukuna-siri nin be sankolo dinaw
bɛɛ ɔɔɔɔ, ani a b'a tigiw lase laban ko juguman ma
duniya ani lon Laban na.

Dusukuna-siri minugu be cɛn fonkɔɔɔɔɔɔɔ o dɔ
ye : sufi dɔw be lala min na ko mɔɔɔ dɔw minugu o
b'o wele ko waliyuw be fara Alla kan latige la, ani o

be dunya kow mara, o b'o wele ko Aktɔbuw, ani Awutadu, ani Agwasuw, ani tɔɔ gerew o ka minugu la o ya batofenw la. Nin ye filankafoya le ye Alla ya baraw la, wa filankafoya be la juguman do le Alla kɔɔtani la.

Wa ni mɔɔ min miirila jahiliya mɔɔw ya filankafoya la, ani k'a suma ni filankafoya ye min jensenni be kɔfemɔɔw cɛ; a b'a sɔɔ ko kɔfemɔɔw ya filankafoya le ka bon ani a ka jugu, o nɛɔli file nin ye: Arabu kafiriw Jahiliya wagati la, o danfarala ni ko fila ye : A fɔɔ ko o tun te fɛn si jɛn n'Alla ye danni la, n'ga o ya filankafoya tun be bato le la; sabu o tun sɔɔna a ma ko Alla kɔɔtani kelenpe le ye Danbaga ye, inafɔ a ko cogo min na saniya ni kɔɔta b'A ye:

{وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ...}

{N'i k'o pininga ko jɔn ne ka o dan, o bena a fɔ ko «Alla»...} [Suratu Al Zukhruf: 87]. Ani Alla kɔɔtani ko:

{قُلْ مَّنْ يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدِيرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ}

{A fɔ ko: Jɔn ne b'a garijɛɛ ka bɔ sankolo ni dugukolo la? Walima jɔn ne ye mɛnni ni yeli marabaga ye? Ani jɔn ne be jɛnɛman bɔ su la, ka su bɔ jɛnɛman la, ani jɔn ne be ko be latigɛ? O bena a fɔ ko: «Alla». A fɔ ko: «yala a te siran a ya jangata jɛ

wa?»} [Suratu Yunus: 31]. Wa ayaw ka ca nin ko la kosebe.

Ko filanan: k'o ya filankafoya bato la tun te tuma be ye ye, n'ga a tun be ke here wagati le la, n'ga tɔɔya wagati la, o tun be bato saniya Alla kelenpe ye, inafɔ Alla kɔɔtani ko cogo min:

﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّيَهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾

{Ni o yeɛɛla kurun kɔɔɔ, o be Alla dali ka dina gwɛya a kelen pe ye, n'ga ni a k'o lakisi ka taga n'o ye gwɛ kan, i b'a sɔɔɔ o be dɔ fara la A kan.} [Suratu Al Ankabut: 65].

Nga min ye filankafoɔ labanw ye, o lugu ka dɔ fara fɔɔɔw kan fan fila fe: Fan fɔɔɔ: o dɔw ya filankafoya be tigiya la. A filanan: o ya filankafoya nɔɔɔya ni geɛya wagati la, inafɔ mɔɔɔ min kɛla n'o ye ani k'o cogoyaw file b'o lɔn cogo min na, ani a k'a ye o be min ke Huseni ni Badawi ani o tɔw kaburuw yɔɔɔ la Misira(Ejipti) jamana na, ani Ayidarusi kaburu yɔɔɔ la Adani, ani Hadi Yamani, ani Ibnu Arabi Shami, ani Shɛyku Abudukadiri Jaylani Iraki, ani kaburu lɔnnin tɔw minugu na mɔɔɔw tɛmɛna hake la, o ka Alla kɔɔtani ya hake caman ke o ta ye. Wa mɔɔɔ ka dɔɔɔ min b'o bara nankari o kan, ani ka kelenbagatiya cɛn jɛfɔ o ye, Alla ka A ya kira Muhamadu ci ni min ye nɛma ni kisi b'A ma, ani ciladenw minugu kɔɔna A jɛ nɛma ni kisi b'O ma,

cɛn na an ye Alla ta ye, wa cɛn na an be segi Ale le ma.

Wa dusukuna-siri min be dusukuna-siri juman fonkɔɔgonya Alla tɔɔw n'a mankutuw sira fɛ o dɔw ye: bidakelaw ya dusukuna-siri ye, inafɔ Jahamiyaw, ani Mutazilaw, ani minugu tugula o ya sira kɔ ka ban Alla kɔɔtani ya mankutuw la, ani ka Alla saniya masa ya mankutu dafanin minugu fɔla Ala olugu nankari, ani k'A kɔɔta ni mankutu ni fɛnw ye minugu tey, ani fɛn jɛnɛmabaliw, ani fɛn minugu te se ka kɛ. Alla kɔɔtani ne ka bɔ o ya kumaw ma kɔɔtaliba la.

Wa min be don ola: minugu ka mankutuw dɔw nankari ka o dɔw sabati; inafɔ Asha'iraw ya dusukuna-siri ye min ye, wa olugu, fɛn be wajibiya o kan mankutuw la o ka minugu sabati o borila min jɛ mankutuw la o ka minugu nankari ani k'o daliluw kɔɔw yelɛma, ka daliluya sɛbɛniw ni hakilitaw sɔsɔ ola, ani k'o yɛrɛ sɔsɔ ola sɔsɔli gweni la.

Nga Sunna ni jama mɔɔw: olugu ka fɛn sabati Alla ka min sabati A yɛrɛ ye, walima A ya kira Mahamadu nɛma ni kisi b'A ma ye min sabati A ye, k'o sabati Alla kɔɔtani ye ka bɔ tɔɔw ni mankutuw la, cogoya dafanin na, o k'A saniya ka bɔ A ya danfɛnw bɔɔɔgonfɛya ma, saniyali la min ka jan nagasili la, ola; o ka bara kɛ ni daliluw bɛɛ ye, o ma yelɛmali kɛ ala ani ma toy, ani o kisila yɛrɛ sɔsɔ ma

mogɔ gɛrɛw benna min na- inafɔ o jɛfɔli tɛmɛna
cogo min na-

Nin le ye kisi sira ye, ani dunya ni lahara
kunadiya, ole ye sira tilennin ye nin manton mogɔ
fɔlɔw ni a jɛmogɔw tugula min kɔ, wa manton nin
laban tena jɛn fɔɔ ni fɛn ne ye min k'a fɔlɔ jɛn, ole
ye ka tugu Kitabu (Kurana) ni Sunna kɔ, ani ka fɛn
bila min b'o fila sɔsɔ. An be Alla dali, saniya be A ye
ani kɔrɔta, k'A ye manton ni segi ka taga a ya kanda
ma, ani ka kanda welebagaw caya a kɔnɔ, ani k'a
jɛmogɔw n'a lɔnnikɛlaw bɛnsenma ka filankafoya
kɛlɛ, ani k'a ban, ani ka bagabagali kɛ ka bɔ a
sababuw ma... Ale le ye masa mɛnibaga ye, Ale le ye
masa ye min ka surun A ya jɔnw la. Alla le ye
bɛnsɛma tigi ye, ani Ale le ye an wasabaga ye ani
kalifatigi juman, ani see te ani fanga te fɔɔ n'Ale ya
dɛmɛ ye. Ani nɛma ni kisi be A ya jɔn ani A ya ciden
ye, an ya Nabijuma Muhamadu, ani A ya so mogɔw
ani a ya schabaw.

Daliluw lɔli mogɔ ya kiti kan min be dɛmɛ jini fɛn
gɛrɛ fɛ min te Alla ye.

Abdul Aziz bin Abdullah bin Baaz

dɔɔʔɔʔɔ, ɔ - 17/08/2021

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque
and the Prophet's Mosque in languages

